

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **56** (2009-2010) – Nr. 9
ingediend op 3 juni 2010 (2009-2010)

Hoorzitting

over de hervorming van het hoger onderwijs,
wat het onderdeel financiering betreft

Verslag

namens de Commissie ad hoc Hoger Onderwijs
uitgebracht door de dames Veerle Heeren en Gerda Van Steenberge

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Fientje Moerman.

Vaste leden:

de heer Jan Durnez, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de dames Katleen Martens, An Michiels, Gerda Van Steenberge;
de dames Fientje Moerman, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Paul Delva, Jos De Meyer, mevrouw Katrien Schryvers, de heer Koen Van den Heuvel;
de heren Erik Arckens, Frank Creyelman, Chris Janssens;
de dames Ann Brusseel, Irina De Knop;
mevrouw Mia De Vits, de heer Chokri Mahassine;
mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck, de heer Willy Segers;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:

56 (2009-2010) – Nr. 1 t.e.m. 8: Verslagen over hoorzitting

INHOUD

I. De heer Luc Jansegers, administrateur-generaal van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen.....	4
II. De heer Nic Van Craen, financieel beheerder van de Vrije Universiteit Brussel (VUB).....	10
III. De heer Maurice Vaes, algemeen directeur van de Katholieke Hogescholen Kempen.....	14
IV. Professor Koen Debackere, algemeen beheerder van de Katholieke Universiteit Leuven (K.U.Leuven)	17
V. Discussie	22
Gebruikte afkortingen	28

Op 3 mei 2010 organiseerde de Commissie ad hoc Hoger Onderwijs een hoorzitting waarbij het onderdeel financiering aan bod kwam. Sprekers waren de heer Luc Jansegers, administrateur-generaal van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, de heer Nic Van Craen, financieel beheerder van de Vrije Universiteit Brussel, de heer Maurice Vaes, algemeen directeur van de Katholieke Hogescholen Kempen en professor Koen Debackere, algemeen beheerder van de Katholieke Universiteit Leuven

I. DE HEER LUC JANSEGERS, ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAN HET AGENTSCHAP VOOR HOGER ONDERWIJS, VOLWASSENENONDERWIJS EN STUDIETOELAGEN

Mijn presentatie bestaat uit drie delen. Ik wil eerst enkele contextfactoren geven, om enkele cijfers te situeren. Dan zal ik proberen toe te lichten hoe het mechanisme van het decreet werkt. Ten slotte zal ik de uitdagingen door de integratie toelichten. Vooraf wil ik wel duidelijk maken dat ik alle elementen in eigen naam aanbreng. Ze binden op dit moment op geen enkele wijze de minister van Onderwijs. Ik situeer even: momenteel zijn er gesprekken bezig over de nota's die nu circuleren, zowel die over het maatschappelijke debat als de nota van de heer Dirk Van Damme. Zelf ben ik betrokken bij de interkabinettenwerkgroepen met betrekking tot deze financiering.

Ik wil eerst iets zeggen over de evolutie van de studentencijfers. We hebben een iets ruimer tijdsperspectief genomen. Van het midden van de jaren negentig tot het einde van dat decennium is er een fase van gestage groei voor de universiteiten, van ongeveer acht percent. Er is één uitschieter: de Universiteit Gent. Waarom vestig ik daar nu de aandacht op? Het financieringsmodel dat er was voor de universiteiten en dateerde uit de periode van het decreet van 1991, bestond uit een zogenaamd vast gedeelte en een variabel gedeelte. Men ging immers uit van de hypothese van enerzijds stabiele cijfers en anderzijds een licht gestage groei. Als één instelling daaruit springt, dan beginnen de verhoudingen tussen de instellingen behoorlijk scheef te trekken. Helemaal op het einde is dit geëindigd met een arrest van het Arbitragehof met betrekking tot ongelijke behandelingen, die mee de overheid als het ware heeft gedwongen naar een nieuw financieringsmodel te gaan. Ik kom daar straks nog op terug.

Van 1999 tot 2004 is er voor de universiteiten sprake van stabiliteit: het studentenaantal schommelt rond 56.000 à 57.000 studenten. Vanaf het academiejaar 2004-2005 is er dan sprake van een hele nieuwe dynamiek. Momenteel is er sprake van een stijging van gemiddeld twintig percent in de diverse instellingen, op een ogenblik dat er eigenlijk geen substantiële toename is geweest van de budgetten uit de zogenaamde eerste financieringsstroom.

Bij de hogescholen zien we in het algemeen een heel sterke groei. Die situeert zich echter vooral bij de professionele bachelors. Daar bedraagt die tussen 1994-1995 en 1998-1999 zestien percent, terwijl dit voor de academische opleidingen amper één percent is. In de volgende periode tot 2000-2004 zien we zelfs dat die professionele bachelors verder groeien, misschien iets trager, maar dat het academische daalt. Dat is van belang als we het straks hebben over het zogenaamde klikstelsel. Die daling wordt pas de jongste jaren opnieuw omgezet in een stabilisering en een lichte stijging. Deze termijnen en periodes zijn van belang, omdat ze ook voor een deel de referentieperiode vormen in het nieuwe financieringsmodel, om te weten welk deelbudget al dan niet kan toenemen.

Voor de universiteiten was er sprake van een stabiele financiering, maar door de evoluties in studentenaantallen was het stelsel helemaal scheefgetrokken. In de periode 2000-2004 zijn er bijkomende middelen geweest om die verhouding met betrekking tot de onderwijsbelastingseenheden (OBE's) recht te trekken. Omdat de ongelijkheid nadien niet verder werd weggewerkt, is dat geëindigd in een arrest van het Arbitragehof. Ik geloof dat dit in 2006 was.

Dan kom ik tot de hogescholen. Bij de hervorming van 1994-1996 was het principe dat werd uitgegaan van een gesloten enveloppe. Zoals we daarnet hebben gezien, is het aantal studenten sterk toegenomen. We willen toch even één bepaling uit Cao III onderstrepen. Die bevat het ‘beruchte’ begrip ‘tbs 55+’. Dat is het zogenaamde overgangsstelsel, waarbij personeelsleden tot 31 december 2001 konden uitstappen tegen een wachtgeld van 75 percent. Gedurende een vier- of vijftal jaar is dat actief geweest. We moeten er echter nog vijf jaar bij tellen voor de laatste ‘instapper in het systeem’ met pensioen is gegaan. De gecumuleerde kostprijs is toen wel ongeveer 160 miljoen euro geweest.

Met uitzondering van het Structuurdecreet is er met betrekking tot de enveloppe voor de hogescholen één moment geweest waarin er sprake was van een beperkt aantal extra middelen, namelijk in de jaren 1998-1999.

Ik wil ook het punt van de indexering hier aanhalen. Dit situeert zich in een globale context, een probleem dat zich stelt voor het geheel, zowel voor hogescholen, als voor universiteiten. Het probleem voor de overheid is dat men in het zogenaamde leerplichtonderwijs de loonmassa via een derdebetalersysteem uitbetaalt. Men maakt een heel exacte raming van de betalingen en schrijft daarvoor voldoende kredieten in. Daarnaast zijn er in het leerplichtonderwijs de werkingsmiddelen. Die worden geïndexeerd via een parameter. Het hogeronderwijsniveau werkt met enveloppen, die maar worden geïndexeerd a rato van een vastgelegd indexpercentage dat jaarlijks door de regering wordt bepaald. Als je bij een inflatie van bijvoorbeeld 2 percent maar 1,5 percent in je begrotingsinstructies inschrijft, krijg je een erosie-effect op de enveloppe. Meer nog: een deel van de enveloppe bestaat uit werkingsmiddelen, en daar neemt men meestal 75 percent van die 1,5 percent.

Voor de volledigheid: in de hogescholen gebeuren de loonbetalingen door de administratie, een beetje naar het model van het leerplichtonderwijs. De universiteiten hebben een volledig zelfstandig ontwikkelde personeelsadministratie en doen alle betalingen zelf. Dat heeft verschillen tot gevolg. Er zijn verschillende RSZ-tarieven, naargelang de overheid dit doet of de universiteiten, en daar verschilt het dan nog eens tussen de zogenaamde ‘rijks’-instellingen en de zogenaamde ‘vrije’ instellingen.

Het tweede deel van de context die ik wil schetsen, is de opbrengstenstructuur van hogescholen. Als wij hier praten over aanpassingen van het financieringsmechanisme of het Financieringsdecreet, dan heeft dit betrekking op net geen 80 percent van de middelen van de hogescholen. Bij de universiteiten gaat het over 47 tot 48 percent. Daar heb je een aantal andere geldstromen, die men in de jargontaal tweede, derde en vierde geldstroom noemt. De tweede en derde geldstroom worden gestuurd door de overheid, de vierde geldstroom betreft het pure contractuele onderzoek. Dit geeft het beeld, voor alle discussies die we hier zullen voeren.

Ik zet nu de werking van het Financieringsdecreet uiteen, zoals het vanaf 2008 in werking is getreden. Ik zal niet alle elementen behandelen. Anders duurt dit te lang en bovendien kennen velen onder jullie dit al.

Globaal gaat het over een enveloppe van 1,3 miljard euro. Men heeft in de periode 2006-2008 besloten om te werken met heel wat parameters, maar principieel is er een onderscheid gemaakt tussen een onderwijs- en een onderzoeksenveloppe. Bij de onderwijsenveloppe, een goede 960 miljoen euro, wordt gewerkt met een sokkel van 104 miljoen euro en een variabel gedeelte van 857 miljoen euro. Dat laatste valt uiteen in vier subenveloppen (namelijk voor professionele bachelors, academische opleidingen bij de hogescholen, het hoger kunstonderwijs en de universiteiten), die ook op zich staan. Er wordt op het niveau Vlaamse overheid geen geld verschoven, bijvoorbeeld van het hoger kunstonderwijs naar universiteiten of van academische opleidingen van hogescholen zonder hoger kunstonderwijs naar de professionele.

De sokkel is een element waarover misschien zal worden gepraat na de integratie. Je krijgt, na een eventuele integratie, een soort van instellingen nieuwe stijl. De huidige sokkel stelt dat je een minimum schaalgrootte moet hebben van 90.000 studiepunten. Als je zegt dat een student die een vol jaar is ingeschreven, 60 studiepunten vertegenwoordigt, moet je de facto stellen dat het gaat om instellingen met een schaalgrootte van 1500 studenten. Een instelling die dat niet heeft, bijvoorbeeld de Hogeschool Sint-Lukas in Schaarbeek, waar er ongeveer 800 studenten zijn, put niet uit deze sokkel. Studenten worden trapsgewijs verschillend gewogen. De eerste tranche weegt hoger enzovoort. Instellingen met meer dan 720.000 studiepunten – dat zijn instellingen met meer dan ongeveer 12.000 studenten – halen niets meer uit deze enveloppe voor elke student die ze meer dan 12.000 hebben. Bijvoorbeeld de Hogeschool Gent en de universiteiten van Gent en Leuven verkeren in dit geval.

In elk van de vier deelenvelopen wordt er gewerkt met een input tot de eerste 60 studiepunten, met een output en met credits. Dat is dus enorm studentgedreven. Als je bijvoorbeeld voor de professionele bachelors dit bedrag van 372 miljoen euro deelt door het totale aantal punten, bekom je een eenheidsbedrag per financieringspunt. De bedragen van de vier deelenvelopen van het onderwijsvariabel gedeelte zitten tussen de 51 en de 57 euro per financieringspunt.

In de sokkel van het onderzoeksdeel geldt hetzelfde principe als bij de onderwijs sokkel. De sokkel is nog zo hoog omdat er voorlopig nog een extra bonus in zit voor de Universiteit Gent. Men werkt er met het aantal doctoraten en publicaties. Er zit daar ook een ondergrens op.

Daarnaast is er een variabel onderzoeksdeel dat sterk outputgestuurde elementen bevat. Dit variabele deel bedraagt 183 miljoen euro en wordt er verdeeld op basis van het aantal diploma's, doctoraten, publicaties en een diversiteitscoëfficiënt.

In het hoger kunstenonderwijs werkt men ook met een gewichtensysteem. De gewichten liggen daar veel hoger dan bij de andere hogeschoolopleidingen. Daar wordt echter maar een bepaalde kwantiteit aan studenten aan dit hoge gewicht in rekening gebracht.

Vanaf 2008 is het nieuwe systeem van toepassing

Het systeem gaat uit van een gegarandeerd minimum tot een bepaald jaar. Dat jaar is 2013. Men maakt dus de berekening en vergelijkt met de referentieperiode 2007, maar geïndexeerd. Men ziet dan dat bepaalde instellingen minder zouden ontvangen uit het nieuwe systeem dan wat het referentiebedrag was.

Op dit moment zijn er acht of negen instellingen die 'verevend' worden. De VUB bijvoorbeeld krijgt uit de berekening ongeveer 78 miljoen euro. In 2010 krijgt zij 81,2 miljoen euro. Het verschil tussen beiden is het 'vereveningsbedrag'. Een ander voorbeeld is Groep-T. Die krijgt uit de berekening 10,3 miljoen euro en in 2010 11,1 miljoen euro.

De verevening speelt niet voor instellingen die niets uit de onderwijs sokkel halen. Bepaalde bedragen in deze berekening zoals een deel academiseringsgelden en de lerarenopleiding, vallen buiten de berekening.

De volgende jaren krijgen we ook te maken met het kliksysteem of het half open zijn van het systeem. In het decreet staat dat de deelenveloppes positief en negatief kunnen klikken a rato van twee percent stijging ten opzichte van een bepaalde referentieperiode. In de hypothese waar wij nu mee werken, denkt men dat er in 2011 voor de professionele bachelors positieve kliks van die deelenveloppe zullen zijn. Dat geldt ook voor 2012 en 2013. Er is nog onduidelijkheid over 2014. Men denkt ook aan vier negatieve kliks voor de academische hogeschoolopleidingen. Bij de cijfers van de studenten heb ik getoond dat

er een dipje zit in de academische hogeschoolopleidingen. Vermits dit mee in de referentieperiode zit, sleept men deze negatieve trend een tijdlang mee. Bij de universiteiten gaat men uit van vier positieve kliks, rekening houdend met die twintig percent stijging van het studentenaantal de voorbije jaren

De kostprijs bedraagt ongeveer 50 miljoen euro. Als in 2013 en 2014 de academische opleidingen niet negatief klikken en in 2014 nog een positieve klik is bij de professionele bachelors, zou men uitkomen bij een bedrag van ongeveer 63 miljoen euro. Die bedragen hebben, behoudens decretale ingrepen, niets te maken met de discussie over integratie. Ze zijn beleidsmatig wel belangrijk.

Bij het programmadecreet bij de begroting 2010 zijn er afspraken gemaakt over de onderwijsbesparingen die 142 miljoen euro moesten bedragen. Het hoger onderwijs, zijnde het Financieringsdecreet, moest ook een inspanning leveren tot 1,27 percent. Het bedrag dat in het decreet staat, is 16,1 miljoen euro. Men heeft beslist dat die besparing geldt voor alle instellingen. Dat betekent dat instellingen die vandaag worden verevend, morgen wel hun inspanning moeten doen in de besparing. Groep-T en de VUB zullen dus wel een deel van die 16,1 miljoen euro moeten dragen.

Wat de uitdagingen betreft, heb ik me gebaseerd op de huidige tekst in de ‘green paper’. U zult merken dat ik af en toe de bedragen uit de tekst van Dirk Van Damme herneem om ze te illustreren.

Het maatschappelijk debat bevindt zich in een eindfase en de resultaten ervan zullen kortelings worden bezorgd aan deze commissie. Er zal rekening moeten worden gehouden met de resoluties die uit deze commissie zullen komen. Die teksten moeten dan worden omgezet in heel concrete criteria.

Er zijn een aantal voorafgaande beslissingen die wel belangrijk zijn bij de verdere ontwikkeling van de criteria. Gelet op de hoegrootheid van de operatie is het van belang dat er minstens voor de periode van deze en de volgende legislatuur een politiek en maatschappelijk draagvlak wordt gezocht voor deze operatie. In mijn tekst staat 2019, maar u zult straks in de nota van de heer Debackere zien dat er zelfs modellen zijn die een aantal jaren verder gaan.

Ook belangrijk is de definitieve keuze inzake het hko. Tijdens een van de vorige commissievergaderingen is gedebatteerd over wat men definitief zal doen met het hoger kunstonderwijs waar zich nu twee modellen voor aandienen.

Het is niet helemaal uitgesloten dat zich bij instellingen regionale institutionele wijzigingen zullen voordoen. Als de integratie doorgang vindt, zal een aantal instellingen een behoorlijke terugval kennen voor wat het aantal studenten betreft. Zo wordt de Erasmus-hogeschool, afhankelijk van de keuze die men maakt voor het kunstonderwijs, een vrij kleine instelling. Zij evolueert naar ongeveer 2800 studenten. Als men de W&K herschikt, dan gaat dit effecten hebben voor de concrete berekeningen voor de instellingen. Het is belangrijk te weten welke definitieve opties men neemt.

Ik heb daarnet gesproken over het eerste luik dat men zou moeten uitvoeren, namelijk de versterking van de professionele bachelors. Ter informatie de huidige bedragen per financieringspunt. Ze liggen ongeveer tussen 50 en 55 euro. U mag zich niet blindstaren op de 57 euro van de academische hogescholen: dit bedrag zal voor 2011 vermoedelijk lager zijn omdat ze een negatieve klik zullen hebben.

Als men voor de professionele bachelors in eenzelfde bedrag als de universiteiten zou voorzien, dan kom je afgerond uit op 12 miljoen euro. Nadeel is wel dat het ieder jaar een

behoorlijke oefening zou zijn om de waarde per financieringspunt gelijk te krijgen omdat er zoveel parameters een rol spelen in het systeem van het Financieringsdecreet.

De professionele bachelors hebben een variabel onderwijsbudget van 372 miljoen euro. Als men dat met tien percent zou verhogen – los van wanneer die verhoging er moet zijn – dan kom je aan 37 miljoen euro. De green paper van Dirk Van Damme spreekt over 30 miljoen euro. Deze oefeningen proberen het cijfer dat gelanceerd is, te kaderen.

In diverse teksten spreekt men soms ook over de versterking van het financieringskanaal dat nu al bestaat, namelijk het projectmatig wetenschappelijk onderzoek dat effectief gericht is naar de professionele bachelors. Als men werkt met gemiddelde kostprijzen van een bacheloropleiding op het onderwijsvariabel gedeelte en als men dit wil verhogen tot vijf percent, dan heeft men een oefening van hoeveel dit betekent. Voor de duidelijkheid: de middelen behoren vandaag tot het beleidsdomein Wetenschapsbeleid – ik wil hiermee niet insinueren dat ze naar Onderwijs moeten komen.

Een element dat ook belangrijk is in de relatie tot de professionele bachelor, is het hogerberoepsonderwijs (hbo). Het decreet dat twee jaar geleden is goedgekeurd, voorzag in de creatie van HBO5-opleidingen, zowel op hogeschoolniveau als in het volwassenenonderwijs. Als je de hypothese zou hanteren dat we tegen het einde van de daaropvolgende legislatuur alle elementen van HBO5 zouden onderbrengen bij de hogescholen, dan is het misschien belangrijk dat bijvoorbeeld via een expertisenetwerk, de Centra voor Volwassenenonderwijs nauwer worden betrokken bij de hogescholen.

Ik heb de problematiek van de studieduurverlenging bij het gedeelte over de professionele bachelors gezet, maar je kunt ze evengoed bij de universiteiten of de hogescholen zetten. In de nota van Dirk Van Damme was er voor een aantal opleidingen in een mogelijke studieduurverlenging voorzien, bijvoorbeeld de lerarenopleiding, verpleegkunde enzovoort.

Als men dit wil doen – en de nota in voorbereiding van het maatschappelijk debat is restrictiever dan de green paper – moet men een aantal beleidsbeslissingen inzake de financiering nemen. Als men niets doet en men verlengt een opleiding in 2011, dan komt dat pas vrij laat in het financieringsmodel. De 100 percent inbreng van een zogenaamd ‘vierde jaar’ situeert zich eerder in het jaar 2021, ook al beslist men dat de studenten van 2011 moeten beginnen met het nieuwe curriculum. Men kan beleidsmatig ook een andere optie nemen. Het betekent wel dat men moet sleutelen aan de mechaniek van het decreet.

Als er in bepaalde nota's over de universiteiten wordt gesproken om alle opleidingen 120 studiepunten te geven of sommige opleidingen 90 studiepunten, dan heb je eigenlijk dezelfde discussie, weliswaar een beetje anders gespreid in de tijd. Er is toen wel een uitzondering gemaakt voor de wetenschappen die al 120 studiepunten hebben, die men voor een periode van vijf jaar niet in de financieringspunten brengt.

Er is ook het verhaal van de academisering, dat hier ongetwijfeld ook al veel ter sprake zal zijn gekomen. Het gaat om middelen die buiten de basisarchitectuur van het financieringsdecreet vallen. Ze zijn ingedeeld in fases. Er is een fase die voortkomt uit het Structuurdecreet van 2003. Het gaat om ongeveer dertien miljoen euro aan middelen van Onderwijs.

Er is een tweede fase uit de vorige legislatuur waar vijftien tot zestien miljoen euro werd geïnjecteerd door zowel Onderwijs als Wetenschapsbeleid. Een deel van dit bedrag is dus ingeschreven in Wetenschapsbeleid en Onderwijs als je de begroting nakijkt.

Dan is er de derde fase waar we heel lang en heel moeilijk over zullen discussiëren. Ik gooi een beetje de knuppel in het hoenderhok. Ik neem voorlopig 2019 als einddatum en u zult zien dat men aan een bedrag van 130 miljoen euro komt bij de zogenaamde commissie-Soete (2008/2009). Er is toen al verklaard dat in het verleden al 30 miljoen euro was gege-

ven en dat er bijgevolg netto 100 miljoen meer moest worden gegeven. Hoe die berekening tot stand is gekomen, zal straks worden toegelicht.

Er is nog een ander berekeningsmodel. Ik wil me nergens toe verbinden. Het gaat hier enkel om een model. We zouden enkel het onderzoeksvariabel gedeelte kunnen nemen. Ik heb dit daarstraks al even toegelicht. Het gaat om 183 miljoen euro. Indien we dit delen door het aantal studenten aan de universiteiten, komen we uit op een gemiddeld eenheidsbedrag. We kunnen hier een regel van drie van maken. Dat is tijdens de vorige oefening trouwens ook gebeurd. Dit brengt ons, afgerond, op 70 miljoen euro of op een nettobedrag (door de inbreng van de 30 miljoen euro academiseringsgelden uit de periode 2004 – 2009) van 40 miljoen euro. In zijn green paper heeft professor Van Damme het over een netto bedrag van 30 miljoen euro tot 2019.

Daarna volgt de discussie over de puntengewichten. Ik zal dit even toelichten. Het gaat om een weging van studenten met een gewichtsfactor. In de hogescholen variëren de gehanteerde gewichten, met uitzondering van de kunstopleidingen, tussen 1 en 1,6. In de universiteiten variëren de gewichten tussen 1, 2 en 3. Ik weet dat er uitzonderingen zijn, maar dit zijn de dominante getallen.

De vraag is hoe we hiermee willen omgaan. Er is nog geen wetenschappelijk onderzoek gevoerd. Wij hebben wel al eens een ‘nattevingeroefening’ gemaakt. Ook hierbij hebben we voor het hoger kunstonderwijs een uitzondering gemaakt. We zouden de andere academische hogeschoolopleidingen op basis van de gewichten van de universiteiten kunnen wegen. Over dit punt moet nota bene eerst duidelijkheid worden gecreëerd namelijk welk gewicht zal aan welke opleidingen worden gekoppeld? In de universiteiten wordt vaak het onderscheid gemaakt tussen de bachelor- en de masteropleidingen. Voor de eerste wordt als gewicht 2 en voor de laatste wordt als gewicht 3 gebruikt.

Ik wil hier geen bedrag poneren. Wij komen uit op een bedrag dat iets lager ligt dan het bedrag dat in de green paper staat vermeld. Het moeilijke is dat we eerst een consensus over de aantallen, de gewichten en de omrekeningsfactoren moeten bereiken.

Ik heb het over de versterking van de eerste geldstroom gehad. Dat is een probleem. Ik wil in verband met een algemener probleem twee cijfers naar voren halen.

Bij mijn inleiding heb ik het al gehad over de kostenstructuur van de universiteiten en over de middelen van de eerste, tweede, derde en vierde geldstroom. Het aantal leden van het zelfstandig academisch personeel is tussen 1992 en 2008 licht gewijzigd. Dit is in de statistieken van de VLIR terug te vinden. Het gaat over een toename met ongeveer 200 personeelsleden. In 1992 waren er ongeveer 53.000 of 55.000 studenten. Nu zijn er 68.000 studenten. Daarnaast is het relatieve aandeel van het ZAP in het totale personeelsbestand gedaald. Er is binnen de universiteiten vooral een stijging van het administratief en technisch personeel (ATP) en van wat het wetenschappelijk personeel wordt genoemd. Het aantal van het ZAP is van twintig percent tot dertien percent gedaald.

Indien we het aandeel van het ZAP tot vijftien percent zouden optrekken, zouden er al snel 365 personeelsleden bij moeten komen. De vraag is of we de middelen hiervoor gewoon in het Financieringsdecreet moeten onderbrengen. We zouden hiervoor ook andere kanalen kunnen gebruiken.

Bij de vraag over een eventuele Brusselnorm zal ik niet lang blijven stilstaan. De heer Van Craen zal hier een uitgebreidere toelichting over geven. De specificiteit van de Brusselse context roept vragen op. Hieraan kunnen eventueel rationalisaties worden gekoppeld.

In de omkadering van het leerplichtonderwijs bestaat een derdebetalersysteem. Er is een verschillend normenstelsel voor wie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of in het Vlaamse Gewest zit. Er is ook een andere norm voor gebieden met een geringe bevolkingsdichtheid.

Indien wordt besloten een Brusselnorm in te voeren, moet nog een andere technische vraag worden beantwoord. Moet die norm in de mechaniek van het decreet worden ingepast of moet een omrekening worden uitgevoerd en moet dit alles extracomptabel worden gemaakt? In dat laatste geval zouden we niet te veel parameters op het systeem loslaten.

In de green paper van professor Van Damme is sprake van drie miljoen euro. De administratie heeft geen berekening uitgevoerd. We vinden de vraag of er al dan niet een Brusselnorm moet zijn, een belangrijk onderdeel van de politieke discussie. Als hierover eenmaal een beslissing is genomen, kunnen we hier heel wat berekeningen op loslaten.

Over het hoger kunstonderwijs heb ik het daarnet al gehad. In de paper is er sprake van tien miljoen euro. Het decreet bevat nu al aparte budgetten voor het hoger kunstonderwijs. Ik keer echter terug naar mijn oorspronkelijk uitgangspunt. Eerst moet een principiële beslissing worden genomen. Zodra we weten waar het hoger kunstonderwijs zal worden geplaatst, zullen we een omrekening maken. Dit heeft onder meer met de structuur van het hoger kunstonderwijs te maken. Is het de bedoeling die structuur te behouden? Is het de bedoeling tot een artistieke bachelor en een artistieke master te komen? Die discussie is nog niet voorbij. Het zal misschien nodig blijken met andere parameters te werken.

II. DE HEER NIC VAN CRAEN, FINANCIIEEL BEHEERDER VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Ik pik in waar de heer Jansegers is geëindigd. Ik toon hier in een schema het financieringsmodel. Ik wil even stilstaan bij integratie en academisering, en dan vooral bij de impact op de kost, uitgaande van de huidige financiering. De heer Debackere zal dat in detail bespreken. Niet enkel de onderwijsbegroting maar ook de onderzoeksbegroting voelt de gevolgen. Ik ga nadien ook in op de Brusselfactor, de stand van zaken van de rationalisatie en de inmiddels gedetecteerde elementen die echter niet zijn opgenomen in het huidige Financieringsdecreet.

De academisering is het voorwerp van discussie. De huidige academiseringsmiddelen bedragen 23 miljoen euro, geput uit de onderwijsbegroting, plus 15 miljoen euro afkomstig van Wetenschapsbeleid. De verdeling gebeurt op basis van het aantal financierbare studenten. Het academiserend onderwijs in de hogescholen wordt in de simulaties opgenomen. Het hoger kunstonderwijs is er een onderdeel van, maar het wordt dikwijls apart vermeld. Een belangrijke bepaling in het decreet is wel dat de verhouding van de middelen voor onderwijs en onderzoek aan de universiteiten een 55/45-verhouding is.

De open vragen over de financiering van de academisering in de onderwijsbegroting zijn ook al door de heer Jansegers aangekaart. Wat is de impact van de OBE's? Het lijkt evident dat die impact er zal zijn wanneer de academiserende opleidingen naar de universiteiten zouden overgaan. Er zal een discussie zijn over de eenheidsfinanciering per financieringspunt. Er zal een impact zijn op de onderwijssokkel van zowel de betrokken hogescholen als de universiteiten. Als het enkel over de academiserende opleidingen gaat, dan gaat het over 12 miljoen euro; als ook het hoger kunstonderwijs in rekening wordt gebracht, loopt het bedrag op tot 18 miljoen euro, op een totale onderwijssokkel ter waarde van ongeveer 100 miljoen euro. De heer Debackere zal de berekening toelichten. Volgens onze berekeningen gaat het over een bedrag van 93 tot 144 miljoen euro, gegeven de huidige financiering, met een delta tussen 70 en 121 miljoen euro.

Wat is het tijdspad? De huidige middelen worden verdeeld op basis van het aantal studenten. Men wil gaan naar een opname in de onderzoeksvariabele (OZvar). Dat kan op verschillende manieren. Er moet in een tijdspad worden voorzien om over te gaan van de huidige studentenaantallen naar outputparameters waarbij ook de huidige OZvar-parameters in rekening worden gebracht. Men zou dat stabiliteit kunnen geven door dat als een aparte component op te vatten, zoals dat ook met verschillende componenten in het

onderwijsvariabele gedeelte gebeurt. Dat zou kunnen zolang de output van de geacademi-seerde opleidingen niet automatisch leidt tot output voor het aandeel van de geïnjecteerde extra middelen in het onderzoeksvariabele gedeelte. Eens de prestaties van de geacademi-seerde opleidingen dat wel zouden aankunnen, zou men kunnen voorstellen om dat zonder kleuring in het onderzoeksvariabele gedeelte op te nemen.

Het financieringsmodel is een parameterinkomstenmodel, dat niet noodzakelijk leidt tot dezelfde verhoudingen van de besteding van de instellingen. Wel is het zo dat bij heel wat instellingen het financieringsmodel dient als basis voor interne allocatiemodellen. Toch stellen we vast dat een aantal lokale situaties in rekening wordt gebracht en eventueel een aantal gewichten of de verhouding onderzoek/onderwijs worden gewijzigd. Dat zou een extra reden kunnen zijn om de kleuring ten minste tijdens de overgangsperiode aan te raden.

Een van de vele vragen is of er zich voor de universiteiten dankzij de academisering ‘economies of scale’ voordoen. De infrastructuurimpact is daarvoor erg belangrijk. In elk geval ontstaan er voordelen als opleidingen naar bestaande campussen overgaan. Uiteraard gaat de discussie dan ook over de vraag of integratie een fysieke verplaatsing impli-ceert.

Ook op het terrein verschillen we nogal van mening naargelang de invalshoeken, maar de berekeningen die we tot nu toe hebben gedaan, houden eigenlijk geen rekening met het fysiek laten zitten van de opleidingen waar ze vandaag zitten. Dat neemt niet weg dat er uiteraard particuliere voordelen zijn aan onderzoeksinfrastructuur of heel typische infrastructuur die vandaag lokaal reeds aanwezig is en die uiteraard daar behouden moet blijven. Dat levert voordelen op.

Naast de onderwijsbegroting is er ook een heel grote impact bij de onderzoeksbegroting. Ik maak hier even gebruik van de gegevens die Jan Cornelis mij heeft aangeleverd, hij was onze vorige vicerector Onderzoek. We hebben die berekeningen gemaakt op basis van een ‘behoud van koopkracht’-model. Dat betekent dat we nagegaan zijn wat de huidige financieringen zijn, en ervan uitgaand dat na academisering alle betrokkenen ook gelijke toegang krijgen tot de onderzoeksmiddelen, werden dan met het ‘behoud van koopkracht’-model de simulaties uitgevoerd. Dit zijn nog geen verfijnde berekeningen omdat het ons daarvoor nog aan detailgegevens ontbreekt, maar de grootteordes zijn toch al duidelijk. Men kan vaststellen dat er zowel op de BOF-begroting, maar ook bij IWT, de BOF extra’s, zijnde Methusalem, Tenure Track, de bijkomende mandaten, bij de FWO extra’s en bij IOF heel wat middelen zullen moeten worden bijgevoegd indien we het ‘behoud van koopkracht’-model ook daar toegepast wensen te zien.

Naast de extra middelen waar reeds van gesproken werd in de onderwijsbegroting en die tussen 70 en 120 miljoen euro extra betekenen naargelang de invalshoeken, moet er bovendien ook nog eens gerekend worden op 60 miljoen euro in de BOF-begroting en op 106 miljoen euro voor de andere onderzoekskanalen. Ook daar moet er uiteraard ook rekening worden gehouden met een groeipad, zal er ook meer nodig zijn tijdens een opstart en zal er een groter verschil zijn naargelang de recurrente situatie die zich voordoet. Ook daar spelen uiteraard weer de vragen inzake rationaliseren en de al dan niet fysieke verplaatsing van de opleidingen een rol. Ik refereer ook aan het standpunt van vicerector Maex van de K.U.Leuven, die wel degelijk pleit voor de installatie van infrastructuurzwartepunten.

Wat ons betreft, is er ook hier nood aan een technische werkgroep voor gedetailleerde becijfering, gelet ook op de impact die ook daar aanwezig is, en zullen er een aantal vraagstukken moeten worden behandeld waarbij er enerzijds moet worden nagedacht over de vraag naar excellentie en internationale vergelijking en anderzijds over de academiseringsopdracht die hier wordt opgelegd.

We hebben ook vastgesteld dat de slaagpercentages bij FWO vandaag reeds aan de lage kant zijn, zeker vergeleken met de internationale context. Een dergelijke academiseringsopdracht zal uiteraard een bijkomende verzwarende factor zijn.

Ook de wetenschappelijke onderzoeksattitude tegenover de innovatieattitude, mogen we niet uit het oog verliezen.

Dit was het voor wat de academisering betreft.

Bij de Brusselse instellingen hebben we ook vastgesteld – en dat werd eigenlijk reeds aangekaart bij de ontwikkeling van het huidige Financieringsdecreet – dat voor wat de Brusselse situatie betreft, er gepleit werd voor de introductie van een aantal omgevingsfactoren. Er is trouwens vastgesteld bij veel simulaties die voor het ingaan van het decreet werden berekend, dat het de Brusselse instellingen waren die bijna systematisch voorkwamen bij de – zoals de heer Jansegers al opmerkte – verevenden, die vandaag eigenlijk recht hebben op de historische sokkel. We hebben verder bestudeerd wat daar de redenen voor zijn.

Samengevat betekent het eigenlijk dat door de ligging in het tweetalige hoofdstedelijke gewest de betrokken instellingen enerzijds een impact hebben op hun globale kostenstructuur, het is te zeggen dat er een hogere kostenstructuur aanwezig is voor het voeren van hetzelfde beleid als de andere instellingen die gelegen zijn in Vlaanderen, en dat er anderzijds ook aan inkomstenzijde wel degelijk verschillen vaststelbaar zijn in die zin dat waar het Financieringsdecreet op het niveau Onderwijs uiteraard rekening houdt met het aantal studenten, quid dat het over input of output gaat, en output is uiteindelijk een efficiëntie-maatstaf en het aantal studenten speelt uiteraard een rol, en dat dit door de ligging in het hoofdstedelijke gewest wel degelijk negatief wordt beïnvloed. Vandaar dat er wordt gepleit voor een correctie op drie niveaus: aan de kostenzijde, op de inkomstenverwerving en in verband met het gegarandeerd minimum in de vereveningssituatie.

Ik geef u toch even kort een aantal cijfers. Ze zijn illustratief en niet volledig, maar toch wel typerend. We zijn nagegaan wat de mobiliteitskost is, dus de terugbetalingen aan het personeel voor het gebruik van het openbaar vervoer of bij fietsvergoeding. De Brusselse instellingen worden al gekenmerkt door het feit dat, in het geval van de VUB dan toch, meer dan 75 percent afkomstig is van buiten het gewest. Gestimuleerd om openbaar vervoer te gebruiken, betekent dat vandaag in de praktijk dat er ruim 1300 abonnementen worden terugbetaald. Alle instellingen betalen 100 percent van de tussenkomst in openbaar vervoer en dat betekent dat vandaag de VUB als instelling gelegen in Brussel, in absolute cijfers een hogere mobiliteitskost kent voor haar personeel dan de K.U.Leuven, die boudweg gezegd een factor drie groter is. Dit zijn toch wel typerende cijfers die aantonen dat er wel degelijk een verschil in kostenstructuur aanwezig kan zijn bij het voeren van eenzelfde beleid, door de ligging in het andere gewest. Bovendien moeten eigenlijk alle universiteiten deze kosten zelf dragen, met de middelen die ze krijgen via het Financieringsdecreet, terwijl de hogescholen daar een apart financieringskanaal voor hebben.

Dan is er de inkomstenzijde. Daarnet ging het over de kostenstructuur. We hebben de regionale samenstelling van de Belgische studenten nagegaan. Ik moet me verontschuldigen voor het feit dat dit cijfers zijn van 2003-2004. Ik heb voor de VUB kunnen nagaan wat de situatie is voor 2009-2010. De cijfers zijn van dezelfde orde grootte wat afkomst betreft. Uit dit alles blijkt dat bij de Brusselse instellingen de afkomst uit de eigen regio rond 10 percent ligt, terwijl dat cijfer toen voor de K.U.Leuven 22,65 percent en voor de Universiteit Gent 25,78 percent bedroeg. Van de studenten van de Universiteit Antwerpen was 69 percent afkomstig uit het arrondissement Antwerpen zelf. Dat heeft uiteraard een impact. De vaststelling is dat de kerktoerenmentaliteit waarvan vaak wordt gesproken, wel degelijk aanwezig is bij de hogeronderwijskeuze. Hoewel de jongste weken wordt gesproken over de explosie van het aantal leerlingen in het lager en kleuteronderwijs in het Brusselse

Hoofdstedelijke Gewest, is het aantal leerlingen van de derde graad aso in dat gewest vandaag wel degelijk vrij beperkt. Bovendien zit er ook nog eens een rem op de uitstroom van die groep. Er is sprake van een duidelijke afwijking ten opzichte van de andere regio's. Ook ter zake is verder onderzoek raadzaam. Dit zijn vaststellingen, en voor ons alleszins verklaringen waarom die verschillen wel degelijk aanwezig zijn.

We zijn dus aan het rekenen geslagen. Voor de Brusselse instellingen – dus niet enkel VUB, maar ook KUB, Erasmus en de campus van de Hogeschool Wetenschap en Kunst – zou de invoering van een Brusselfactor van 1,1 eenzelfde effect kunnen sorteren als mocht het rekruteringspotentieel hetzelfde zijn als dat van de andere instellingen. Voeren we dat in in het Financieringsdecreet, dan is er weliswaar een meerkost van 3,7 miljoen euro, maar net omdat de Brusselse instellingen oververtegenwoordigd zijn in die historische sokkel, kan er wel degelijk een vermindering van die historische sokkel gebeuren. Volgens de simulatie zou die vermindering 1,3 miljoen euro bedragen. Bovendien stijgt een deel van die instellingen boven het gegarandeerd minimum, of neemt die historische sokkel dus zeer sterk af. Dat stelt die instellingen in staat vervolgens op eigen kracht verder een groeiscenario uit te werken. Die historische sokkel is weliswaar een zeer goed vangnet, wat ook is gebleken uit de cijfers van daarnet, maar hij functioneert ook als een glazen plafond: als er maatregelen, zoals onder meer rationalisatiemaatregelen, worden genomen, worden die vandaag niet meteen vertaald in een financiële verbetering, net als gevolg van dat vereveningsprincipe.

Ik blijf nog even stilstaan bij die rationalisatie. Er wordt gepleit voor die Brusselfactor, niet in het model zelf, maar via artikel 40 van het decreet, dat in die mogelijkheid voorziet. In het model zelf wordt gepleit voor een factor van 1,1 als studentenkenmerk. Er werd echter eigenlijk ook rekening gehouden met een volledig rationalisatietraject, zoals initieel gepland in het decreet: in artikel 51 was initieel immers vijf miljoen euro per jaar aanwezig. Dat is vervangen door een eenmalige injectie, wat natuurlijk een streep door de rekening is. Heel wat rationalisaties zijn ondertussen immers wel degelijk ingezet. Bijgevolg zullen die moeten worden gefinancierd met eigen middelen. Ook zullen ze leiden tot een daling in de huidige prestaties, omdat er toch wel sprake is van een output van studenten die zal verdwijnen. We stellen ook vast dat er op een aantal terreinen een gebrek aan tools is. Om het oneerbiedig uit te drukken, soms blijft men zitten met een sociaal passief: dan gaat het over personeel dat zo gespecialiseerd is dat een herscholing of het invoeren van een ander traject voor dat personeel eigenlijk vrijwel uitgesloten is, zodat men die personeelskosten moet blijven dragen.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om even het zeer concrete dossier van Tandheelkunde aan de VUB aan te kaarten. De rationalisatie ter zake werd al in 2004-2005 ingezet, zodat er geen beroep kan worden gedaan op artikel 24 van het huidige decreet.

Zeker nu de rationalisatiemiddelen zo beperkt zijn, durf ik toch ook luidop de vraag te stellen hoe die financiële beperkingen te rijmen vallen met het oprichten van nieuwe opleidingen of met de vraag tot het installeren van speerpunten en infrastructuurzwaartepunten op diverse campussen.

Verder zijn er nog de niet-opgenomen kosten, ook in heel de academisering. Er zijn de ontoereikende investeringsmiddelen. Nu is daar al een zeer groot spanningsveld. Dat zal alleen maar groter worden, temeer daar dit niet in het Financieringsdecreet zelf is opgesomd. We hebben even de oefening gemaakt binnen onze instelling. Vandaag hebben we een renovatieprogramma over 25 jaar uitgewerkt. Wat dat betreft alleen al blijkt dat er voor het huidige aantal vierkante meters een bijna-verdubbeling van die investeringsmiddelen noodzakelijk is. In de hele academiseringsopdracht die wordt beschreven, zowel bij de onderwijsbegroting als bij de onderzoeksbegroting, zijn die middelen nog niet aanwezig. Verder zijn er ook bijkomende opdrachten. Ik zal ter zake niet verder in detail treden, maar ook die opdrachten liggen buiten de beschrijving van het Financieringsdecreet. Ook

hier weer geef ik hetzelfde knipperlicht: als wordt gesproken over academisering, zou niet alleen naar de onderwijsbegroting mogen worden gekeken, maar ook naar alle andere lijnen waar die zaken aanwezig zijn.

III. DE HEER MAURICE VAES, ALGEMEEN DIRECTEUR VAN DE KATHOLIEKE HOGESCHOLEN KEMPEN

Ik spreek namens alle Vlaamse hogescholen. Ik maak deel uit van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Ik spreek voor de 22 hogescholen in Vlaanderen, die samen, zoals uit de cijfers van de heer Jansegers is gebleken, 109.000 studenten vertegenwoordigen. Dat is 60 percent van het vraagstuk waaraan deze commissie nu zoveel aandacht schenkt. Iedereen kent de cijfers. Als democratisering wordt gemeten aan het aantal beursstudenten, wijs ik erop dat het percentage voor het professioneel hoger onderwijs 12 percent bedraagt, voor de academiserende opleidingen 10 percent en voor de universiteiten 8 percent. We zijn er als hogescholen dus echt trots op dat we die drempelverlaging en democratisering hebben gerealiseerd.

We zijn blij met de bamastructuur, die we met heel veel enthousiasme hebben ingevoerd, en met de rationalisatie. Niemand mag immers vergeten zijn dat in 2004, bij het installeren van die bamastructuur, de hogescholen de eerste plaats hebben gekregen in het rationaliseren van hun aanbod, hun basisopleidingen en afstudeerrichtingen.

Wij zijn ook blij dat wij stilaan onze plaats in de innovatieketen verwerven. Wij weten dat wij impact hebben op de innovatie van de regionale economie in heel Vlaanderen, vooral in de kmo-sector, maar toch ook in alle andere maatschappelijke sectoren.

Dat wij efficiënt werken, staat buiten kijf. Wij hebben de voorbije vijftien jaar een grote besparingsoperatie doorgeemaakt, met behoud van een grote kwaliteit.

Wij hebben uw vragenlijst gekregen. Wij hebben hem met de groep financiering van de VLHORA goed geanalyseerd en er tien doelstellingen voor de hogescholen uitgehaald. Die doelstellingen spelen in op uw vragen.

De eerste, belangrijke, vraag luidde: als straks de integratie van de academiserende opleidingen een feit is, en wij willen nog rationeel omgaan met de middelen en democratiserend werken, welke eventueel bijkomende middelen hebben wij dan nodig om die situatie in de toekomst nog te waarborgen en eventueel nog te verbeteren? Wij zouden heel graag kunnen rekenen op een correcte indexering van de basisbedragen. Dat is onze eerste doelstelling in een reeks die wij in volgorde van belangrijkheid hebben opgesteld. Wij hebben vastgesteld dat sinds het Hogescholendecreet van 1996, met de fusie van de hogescholen in Vlaanderen en de grote operatie van rationalisatie die wij toen hebben meegemaakt, de werkelijke evolutie van de index van 80 percent gezondheidsindex en 20 percent consumptieprijzen afwijkt van de evolutie van de budgetten van de hogescholen. In 2007 hadden wij 4,86 percent achterstand. Die achterstand is dit jaar opgelopen tot meer dan 8 percent. Dit is het verschil tussen de welvaart en de budgetten voor de hogescholen. Wij stellen vast dat er een inhaalbeweging is geweest, met een injectie van 25 miljoen euro in de jaren 2006 en 2007. Wij hadden daarmee ei zo na die kloof dichtgereden. Maar na de invoering van het nieuwe decreet in 2007 groeit de kloof opnieuw. Wij worden voortdurend met dit probleem geconfronteerd: wij moeten voortdurend besparen op onze budgetten omdat wij deze evolutie niet voldoende kunnen volgen. Dit is onze eerste doelstelling: wij zouden zeer graag in 2010 die 4,4 percent ophalen. Dat is omgerekend in geld 26 miljoen euro, en in tewerkstelling is dat 350 medewerkers. Dat is heel wat. De hogescholen lijden daaronder omdat zij heel erg personeelsgevoelig zijn. Dat is daarnet al gezegd. Wij hebben een vorm van onderwijs waarin wij een grote begeleidingskracht moeten hebben voor de vaak minder gemotiveerde studenten. Daarbij maken talentenjacht en de specifieke begeleiding van doelgroepen het nodig dat wij voldoende medewerkers hebben.

De tweede doelstelling betreft het kliksysteem. De heer Jansegers heeft daarnet uitgelegd hoe het in elkaar zit. Het kliksysteem heeft te maken met de aantallen studenten en dus niet met welvaartvastheid. Wij stellen vast dat de evolutie van de studentenaantallen, die men kan terugvinden in de statistische jaarboeken, niet strookt met de reactie van de budgetten daarop. De heer Jansegers had het over de injectie van 1999. Ook bij de invoering van het nieuwe decreet hebben wij een injectie gezien. Die injecties hebben de kloof gedeeltelijk gedicht. De drie stippellijntjes op de grafiek verwijzen naar de te verwachten 'klikken' van twee percent de komende drie jaar. Die zijn voor ons van ongelooflijk groot belang om voor de studenten de door hen verwachte onderwijskwaliteit te kunnen garanderen.

De derde doelstelling betreft de medewerkers. De hogescholen zijn bijzonder afhankelijk van goed gemotiveerde medewerkers. Dat is een pijnpunt voor de hogescholen. Er zijn in 2008 drie indexaanpassingen geweest. Het Planbureau verwacht een indexaanpassing in februari 2011. Die indexaanpassingen hebben wij onvoldoende omgezet gezien in financiering. Bijgevolg is het voor ons bijzonder moeilijk om ons personeelsbeleid te handhaven. In 2010 ging ongeveer 80 percent naar lonen en 20 percent naar werking. Voor 2011 dreigt er een daling aan te komen met 1,27 percent. Er is een decretaal vastgelegde besparingsmaatregel van 16 miljoen euro. Wij verwachten een loonindexering van 2 percent, dat is dus 1,83 percent. Kortom, als wij de tewerkstelling houden en er wordt niet voorzien in een budgetaanpassing, dan gaan wij van een verhouding 20/80 naar 17/83. Als wij onze werking willen waarborgen en terug willen naar de juiste verhouding, zien wij in 2011 nogmaals ons personeelsbestand relatief dalen. Wij willen graag een oproep doen om de derde doelstelling, gemotiveerde medewerkers, in het beleid vast te leggen.

De vierde doelstelling betreft Europa. Wij waren heel blij met de substantiële verhoging van 10 percent. We zitten nu aan 1,2 percent. Als we dat met 10 percent verhogen, wordt dat 1,3 percent. Wij zijn dus nog zeker niet aan de 2 percent die we willen bereiken.

De vierde doelstelling gaat over de academiseringskost. Er werden door de vorige sprekers cijfers genoemd, naargelang van de benadering. Ik verwacht dat de heer Debackere zal spreken over een kostprijs van 130 miljoen euro voor de academisering. Daarvan is al in 30 miljoen euro voorzien. De heer Jansegers sprak van 70 miljoen min 30 miljoen is 40 miljoen euro. Ik zit niet voor niets in het midden. Dat heeft met die academiseringskost te maken. Indien wij van een zekere logica vertrekken, namelijk dat het variabele onderzoeksdeel in verhouding moet komen met dat van de universiteiten, dan spreken we over 65 miljoen euro. De heer Jansegers sprak over 70 miljoen euro. Dat verschilt naargelang van hoe men netto rekent. Wij zijn het niet eens met het feit dat de al bestemde 30 miljoen euro volledig naar onderzoek gaat. Daarover stelde u ook vragen: wat doen de hogescholen vandaag met de 30 miljoen euro academiseringsmiddelen die ze nu al krijgen? Wel, wij hebben in de verslagen van de regeringscommissarissen gelezen hoe dat bedrag wordt besteed. De hogescholen besteden meer aan academisering dan is bepaald. Dat is goed. Het is dus menens. Het gaat om 116 percent. Ook daar is in grote mate de personeelskost bij.

Wij willen de academisering in de komende jaren verder afwerken. Dat is zeer positief, maar wij willen toch een onderscheid maken tussen de helft van de al bestemde 30 miljoen euro en de eventuele bijkomende middelen. Wij weten dat wij van 2003 tot 2006 ongeveer 15 miljoen euro academiseringsmiddelen hebben gekregen. Die waren met academiseringspunten bedoeld om de OBE-factoren te verhogen met 0,3 en andere met 0,2. Als hogescholen gaan we dus niet akkoord dat die bestaande 30 percent volledig onderzoeksgeld wordt genoemd. We gaan wel akkoord dat de ene helft OBE-kosten en de andere helft onderzoekskosten zijn. Er is bijgevolg 50 miljoen euro nodig om de volledige academisering van onze 26.000 studenten in de toekomst mogelijk te maken. We hebben ook wel een verdeling gemaakt tussen kunst en niet-kunst. We komen dan uit bij 50 miljoen euro nieuw geld, waarvan 12 miljoen euro voor kunst en 38 miljoen voor niet-kunst.

Een volgende doelstelling heeft met projectmatig wetenschappelijk onderzoek te maken. Vanuit het wetenschapsbeleid krijgen wij elk jaar geld om PWO uit te bouwen. We zijn trots dat we met ons PWO de innovatieketen hebben afgemaakt. Er is heel veel fundamenteel onderzoek in Vlaanderen maar er is in verhouding, in functie van de innovatie van onze regio's, te weinig verspreiding en toepassing van die kennis. Ik pleit dan ook voor voldoende aandacht voor het PWO.

We krijgen nu 113 euro per student per jaar. Dat is een peulschil in vergelijking met het variabele onderzoeksdeel van de universiteiten. Dat is niet erg wat wij weten dat het professioneel hoger onderwijs niet noodzakelijk op fundamenteel onderzoek gebaseerd moet zijn. Toch pleit ik voor een verdubbeling van de PWO-middelen in de toekomst.

De impact die het PWO heeft op onze omgeving, is bijzonder groot. Ik kom zelf uit een hogeschool waar heel wat PWO-projecten lopen. Er is een nieuwe drive ontstaan. We kunnen de mensen niet tegenhouden. In mijn hogeschool liggen er per mogelijk project vier aanvragen van onze medewerkers op tafel, goed gemotiveerd en altijd in samenwerking met externe actoren, waarbij er wordt gewedijverd voor het inzetten van die middelen.

De academische opleidingen zullen fysiek in de hogescholen blijven. Via het PWO-budget zullen sterke gemengde onderzoeksgroepen ontstaan. Dat is al bezig. De dwarsverbanden zullen heel sterk worden uitgebouwd.

De voorbeelden op de slides zijn afkomstig uit een document over de evaluatie van onderzoeksprojecten in hogescholen. Het gaat telkens om een hogeschool met personeel en studenten, en een externe partner, die samen aan een maatschappelijk relevant vernieuwingsproject hebben gewerkt. Een voorbeeld uit mijn eigen hogeschool is het inclusief internet. De vraag is dan hoe mensen met een functiebeperking toch toegang kunnen krijgen tot de technologie van het internet. Het is interessant om te zien hoe men daar disciplineoverschrijdend aan werkt.

We willen het PWO-deel in de toekomst verder uitbouwen. Wat de verdeling betreft, heb ik verwezen naar het nu reeds decretaal vastgelegde principe dat nu tien en later twintig percent daar outputgedreven zal worden verdeeld. De competitieve procedure van toewijzing van projecten in de instelling is bijzonder belangrijk om de mensen te motiveren om goede projecten voor te stellen.

Er is ook een vraag gesteld over investeringskredieten. Voor de hogescholen staat dat buiten kijf. Wanneer 26.000 studenten verhuizen van eigenaar, dus naar de universiteit, dan moeten de middelen die onderwijsgerelateerd zijn, mee verhuizen naar die nieuwe eigenaar. Deze nieuwe eigenaar kan eventueel huurgeld betalen voor het gebruik van de infrastructuur. Er moet ook veel aandacht worden besteed aan engagements. Wanneer bijvoorbeeld de overnemende universiteit opnieuw bouwt en geen huurgeld betaalt, dan zitten we met overgangsproblemen. Met andere woorden, de middelen moeten gaan naar de eigenaar van de opleiding en er moet aandacht zijn voor de overname van verplichtingen.

Een andere doelstelling heeft te maken met de leefbaarheid van de hogescholen. Er is per sokkel een basisfinanciering. Het is mogelijk dat na de integratie, een aantal hogescholen verweesd achterblijven met hun professioneel deel en hun sokkel kwijtspelen. Ze zullen zoals de meeste hun vaste kosten moeten berekenen op een kleinere basis. Men kan dit niet in alle gevallen oplossen met een fusie. Wij zijn in elk geval van mening dat fusies niet kunnen worden afgestraft door een degressief financieel systeem. Bij een toereikende basisfinanciering zullen heel wat leefbaarheidsproblemen weggewerkt worden.

Wat de puntengewichten betreft, heb ik een bedenking. Dat systeem is in 1994 ontstaan. De schaalgrootte was erg bepalend. In de jaren 90 waren grote instellingen per student

goedkoop voor de overheid. Kleine opleidingen waren duur. Daar zijn toen de punten-gewichten bepaald. Vandaag leven we daar nog altijd mee. De schaalgrootte is gewijzigd maar de puntengewichten niet. Ook de opleidingsconcepten zijn gewijzigd. Belangrijk is de halfwaardetijd van kennis. Vandaar nogmaals een pleidooi voor het professioneel onderwijs waar we heel direct moeten inspelen op de evolutie van de technologie. We moeten daar nog meer op inspelen dan de universiteiten omdat wij minder wetenschappelijke en minder fundamentele opleidingsonderdelen hebben, maar heel toepassingsgericht en eigentijds moeten inspelen op technologie. Wij hebben talenten op te waarderen. Wij willen democratiserend en zeer praktijkgericht werken. Wij moeten met relatief kleine begeleidingsgroepen zeer praktische onderdelen verzorgen. Daarmee onderstreep ik hoe sterk personeelsgevoelig ons verhaal is.

Ten slotte liggen ook de studentenvoorzieningen op tafel. Wij pleiten voor een lineaire financiering voor de studentenvoorzieningen van universiteiten en hogescholen. We zijn ons ervan bewust dat er een bijkomende aanpassing is in het voordeel van de universiteiten, toch pleiten we voor een gelijke financiering. We pleiten ook voor een klikstelsysteem zodat meer studenten ook meer studentenvoorzieningen krijgen. We pleiten voor een transparant en valideerbaar systeem, zonder sokkel, zodat het geen invloed heeft op de studentenvoorzieningen wanneer een student verhuist van een hogeschool naar een universiteit.

Dat is het pleidooi van de hogescholen. We zijn het in grote mate eens zijn met de bedragen die genoemd zijn. Maar we pleiten heel erg voor een waardering van het professionele hoger onderwijs.

IV. PROFESSOR KOEN DEBACKERE, ALGEMEEN BEHEERDER VAN DE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Vooraleer in te gaan op de specifieke vragen die u ons gesteld hebt, wil ik even ingaan op de context. Als we kijken naar internationale normen en ambities, dan stellen we vast dat we in Vlaanderen aan 1,29 percent zitten, waar de OESO voor het hoger onderwijs 2 percent naar voor schuift. We doen het dus iets beter dan de 1,2 percent, maar de OESO neemt aan dat het 2 percent zou moeten zijn. Op een budget van ongeveer 1,3 miljard euro, betekent dat 700 miljoen euro extra voor het hoger onderwijs in Vlaanderen. We kennen de budgettaire beperkingen, maar ik geef het even mee. 0,39 percent daarvan is HERD ('higher education expenditure on research and development') in het hoger onderwijs. Deze tellen eigenlijk ook mee in de Europese 3 percentnorm voor onderzoek en ontwikkeling. In Vlaanderen bedraagt die norm vandaag 2,03 percent. Uit analyses van de VRWI weten we dat het een verdubbeling is van de publieke middelen die de Vlaamse overheid vandaag investeert in onderzoek en ontwikkeling, want de overheid zou 1 percent van de 3 percent moeten doen. Daarnaast is er de 2 percent uit de industrie, maar dat hebben we minder in de hand. Het zijn gewoon een aantal normen en ambities: ze leggen de lat ergens.

Laten we even teruggaan naar Vlaanderen. Het financieringsmodel voor het hoger onderwijs is eigenlijk één 'geparametriseerd' model met nogal wat resultaatgedreven parameters. Het is een competitief model. De heer Jansegers had het over vier deelenvolpess, omdat hij naar de sokkels en de variabele delen verwijst. Ik zal het hebben over drie deelenvolpess: het professionele, het academiserende en het universitaire gedeelte.

Voor onderwijsparametrisatie, voor alle deelenvolpess is hetzelfde concept gebruikt: het financieringspunt. Het financieringspunt is het studiepunt, gewogen met de OBE-waarde en gewogen met een aantal decretale aandachtspunten: beursstudent, studenten met functiebeperkingen en werkstudent. Het was de bedoeling om de waarde van het financieringspunt zo gelijk mogelijk te krijgen. We weten dat het in een complex model zoals dit niet mogelijk is om het continu op dezelfde waarde te hebben, maar het was wel de bedoeling

om het ongeveer op dezelfde waarde te hebben en dat is die 50 tot 55 euro waar de heer Jansegers naar verwezen heeft.

De deelenveloppes voor hogescholen en universiteiten zijn op dezelfde manier geparametriseerd wat de onderwijsvariabelen betreft: input, output en diploma. Daarnaast is er voor het academiserend onderwijs 30 miljoen euro aan academiseringsmiddelen die niet in de basisfinancieringsenveloppe zitten.

Heel belangrijk voor de projectie die ik zo dadelijk zal maken, is dat de deelenvelophe voor de universiteiten bestaat uit 55 percent onderwijsgerelateerde en 45 percent onderzoekgerelateerde parameters. Dit is anders dan wat de heer Jansegers heeft gezegd, maar dat komt omdat hij de totale enveloppe van 1,2 miljard euro heeft gesplitst. Ik kijk alleen naar de universiteitsenveloppe.

Ik neem letterlijk de redenering uit het rapport-Soete over: als het gaat over onderzoek, dan gaat het ook over onderzoekscapaciteit. Hoe moet je die onderzoekscapaciteit inschatten? De sokkel onderwijsdeel aan de universiteiten (SOWun) plus het variabel onderwijsdeel aan de universiteiten (VOWun) staat voor 55 percent. De sokkel onderzoeksdeel aan de universiteiten (SOZun) plus het variabel onderzoeksdeel aan de universiteiten (VOZun) staat voor 45 percent. Dit geeft dus een 55/45-verhouding.

Op de nullijn van het Financieringsdecreet in 2007 – het decreet is in 2008 van start gegaan – staan de historische bedragen. Voor de onderwijs sokkel was dat 100 miljoen euro, verdeeld over 54 miljoen euro voor het professionele onderwijs, 18 miljoen euro voor het academiserend onderwijs en 28 miljoen euro voor de universiteiten. Het variabel onderwijsdeel voor de professionele enveloppe bedroeg 359 miljoen euro. U hebt daarnet gehoord dat het vandaag al 372 miljoen euro is als gevolg van de indexeringen. Het variabel onderwijsdeel voor het academiserende is 157 miljoen euro. Het variabel onderwijsdeel voor het universitaire is 314 miljoen euro. De sokkel onderzoek had 105 miljoen euro, daarin zit 5 miljoen euro extra voor Gent. Het variabel onderzoeksdeel is 176 miljoen euro.

Wat is de redenering geweest in de commissie-Soete? Die redenering is wel belangrijk omdat ze comfortgevend is. Na alles wat jullie gehoord hebben, is dit de maximumfactuur vanuit academiseringsperspectief bekeken. Het kan alleen maar als een bovengrens worden gezien. Wat haalt het academiserend onderwijs in haar deelenvelophe vandaag aan middelen uit de basisfinanciering, teruggaand naar 2007? Afgerond was dat 175 miljoen euro. Als je de simpele regel van drie toepast, dan wordt dat gedeeld door 0,55 zodat je een 55/45-verhouding hebt. Je hebt dan 318 miljoen euro aan nood voor de deelenvelophe, hetzij een delta van 143 miljoen euro. We hebben al gezien dat de financieringspunten niet totaal dezelfde zijn. Het academiserende had toen een ietwat hoger financieringspuntwaarde van 55,6 euro ten opzichte van de universiteiten met 53,3 euro en het professionele onderwijs met 49,5 euro. Als we nog eens een heel simpele correctie toepassen om de verschillen in financieringspunten uit te zuiveren, dan leidt dat tot een delta van 130 miljoen euro, rekening houdend met 30 miljoen euro academiseringsmiddelen. Het betekent dus heel simpel dat er 100 miljoen euro moet zijn voor het gelijkleggen van de lat. 100 miljoen euro is het magische getal dat terugkomt in alle discussies die tot nu toe gevoerd zijn.

U hebt daarnet heel wat analyses gezien die aantonen dat er wat moet worden genuanceerd. Ik kom daar straks op terug wanneer ik verwijs naar de verschillende maatregelen die tot nu toe voorgesteld zijn op verschillende fora in het kader van verschillende discussies.

Een eerste punt is dat wanneer we de maximumfactuur berekenen – 100 miljoen euro – dat die heel gefocust gerekend is vanuit de academiserende opleidingen. Alle andere sprekers

hebben verwezen naar enerzijds het professionele onderwijs en anderzijds naar een aantal universiteitsaandachtspunten in de universiteit van vandaag die niet worden bekeken als we enkel op die 100 miljoen euro zouden focussen.

De heer Vaes heeft daarnet duidelijk verwezen naar de uitdaging die door de correcte toepassing van de indexering wordt gevormd. In 2007 hebben we met de toenmalige minister vergaderd. Toen is besloten voor de enveloppe in een bijkomend bedrag van 50 miljoen euro te voorzien. Iedereen was toen tevreden. Ondertussen hebben we echter vastgesteld dat ten gevolge van de indexeringsproblematiek eind 2009 40 miljoen euro van die 50 miljoen euro is verdampt. Dat is de negatieve kant hiervan. Er is dan ook behoefte aan een correcte toepassing van de indexering.

Het klikmechanisme is daarnet al in alle glorie en in detail gepresenteerd. Alle instellingen vragen de nodige aandacht voor een correcte toepassing hiervan.

Een belangrijke problematiek die hier nog niet aan bod is gekomen, is de btw-problematiek. Er is daarnet al naar investeringskredieten, ondersteuning en dergelijke verwezen. Er zullen in de toekomst financiële verrekeningen tussen instellingen plaatsvinden. Indien op elke financiële verrekening btw moet worden betaald, betekent dit een zware aderlating. We pleiten dan ook collectief om voor de instellingen in het hoger onderwijs een schutskring inzake de btw in te voeren. Deze instellingen zouden in het licht van de btw in feite een gedeelde onderneming of organisatie moeten worden. Indien dit niet zou gebeuren, zouden we een delta van 21 percent hebben. Dat willen we vermijden.

De heer Van Craen heeft het daarnet over de optimalisatie en de rationalisatie gehad. Ik ben het volledig met hem eens. De kaders en de tools hiervoor moeten verder worden ontwikkeld. De artikelen 24 tot en met 26 van het decreet beschrijven al een aantal hefboomen die ter ondersteuning kunnen worden gebruikt. Deze hefboomen vormen slechts eerste aanzetten. Er moet nog verder naar de rationalisaties worden gekeken.

De heer Vaes heeft naar de uitdagingen inzake leefbaarheid voor de instellingen verwezen. Ik zou kort op twee dergelijke uitdagingen willen ingaan.

Het probleem van de onderwijssoekel is dat deze soekel niet lineair is. De instellingen die na de integratie minder dan 90.000 studiepunten hebben, vallen onder de financierbaarheidsdrempel. Grote instellingen, waaronder grote hogescholen, die momenteel meer dan 720.000 studiepunten hebben en na een fusie of een integratie nog meer studiepunten zouden hebben, zouden de waarde van elk studiepunt boven 720.000 studiepunten verliezen. Aan beide kanten moet iets gebeuren.

Er is daarnet al over de waarde van de OBE's gesproken. De waarde van de financieringspunten lijkt me een cruciale parameter. Over de waarde van de OBE's kan worden gediscussieerd. In mijn ogen gaat het hier om een 'self-fulfilling prophecy'. Deze weging bestaat ondertussen al langer dan 30 jaar. De kostenstructuren van de instellingen hebben zich hieraan aangepast. De OBE's zijn gedeeltelijk aan de kostenstructuren van de instellingen te wijten.

Dat betekent niet dat we niet over een aantal aandachtspunten zouden kunnen discussiëren. Ik zou iedereen echter willen waarschuwen. Ik vrees dat een grote reconstructie van de OBE's ettelijke jaren zou vergen. Wat de kosten betreft, zouden we er nooit uitgeraken. We zouden input en output gedeeltelijk met elkaar verwarren.

De heer Vaes heeft trouwens ook naar een ander belangrijk element van het financieringsmodel verwezen. In het licht van de integratie hebben we het ook vaak over de profilering. Volgens mij zullen de parameters voor het onderzoek en de profilering tot vragen leiden.

Wat het onderwijsgedeelte betreft, zijn de parameters momenteel over alle instellingen heen vrij homogeen. Wat het onderzoeksgedeelte betreft, zijn ze momenteel heel sterk op het lijf van de universiteiten geschreven.

Wat de profilering betreft, wil ik erop wijzen dat de PWO en de integrerende academiserende opleidingen binnen het innovatielandschap een heel bijzonder profiel hebben gekregen. We zijn het er allemaal over eens dat dit profiel moet worden bewaakt en bestendig. Dat betekent dat we de onderzoeksoutput van een opleiding industriële wetenschappen niet aan de hand van publicaties in Science of in Nature mogen meten. Dit is waarschijnlijk niet de juiste werkwijze. We zullen in functie van dit profiel de parameters voor onderzoek moeten durven en kunnen bijstellen.

Over dat bedrag van 100 miljoen euro zou ik twee opmerkingen willen maken.

Op het einde van de vorige legislatuur heeft toenmalig minister Vandenbroucke het idee gelanceerd de enveloppe voor het hoger onderwijs met 10 percent te laten stijgen. Dit zou, afgerond, op 130 miljoen euro neerkomen. In de commissie-Soete is toen een consensus ontstaan. Die stijging van 10 percent zou pro rata over de deelenvolpess worden verdeeld. Dit zou neerkomen op 45 miljoen euro voor de professionele opleidingen en 85 miljoen euro voor de universitaire opleidingen. Dit laatste omvat ook de academiserende opleidingen. Dit komt al dicht in de buurt van de getallen die daarnet zijn vermeld.

Dat bedrag van 130 miljoen euro is in feite een maximumfactuur voor wat de academiserende opleidingen betreft. We zouden dat op een iets andere manier kunnen onderbouwen. Over 30 miljoen euro aan academiseringsmiddelen is hier al genoeg gezegd. Als we naar het Vlaamse regeerakkoord kijken, blijkt dat dit denkspoor nog bestaat. Indien we dit bedrag van 85 miljoen euro volledig in de academisering zouden injecteren, zou dit tot vragen over het draagvlak binnen de universiteiten leiden. Dit zou immers een gigantische solidariteit van de hele universiteit jegens de bijkomende of nieuwe opleidingen vergen.

In de green paper van professor Van Damme wordt dit bedrag wat bijgesteld en gaat het om 90 miljoen euro. De indeling is ook een beetje anders. Al bij al maakt dit niet zo veel verschil. Bovendien komt de problematiek van de huidige universiteiten in deze paper niet echt aan bod.

We zouden natuurlijk kunnen voorstellen de middelen van het BOF in de basisfinanciering te integreren. Daar is echter geen enkele universiteit voor te vinden. De voorbije jaren is er, mede dankzij het kwaliteitsbeleid van de verschillende ministers bevoegd voor onderzoek en innovatie, een duidelijke drive in de richting van kwalitatief excellent niet-gericht onderzoek ontstaan. Het BOF is een van de steunpilaren van dit onderzoek. Indien we het BOF in de basisfinanciering zouden integreren, zouden we allicht de positieve dynamiek van al die jaren ondermijnen. Dit zou gevolgen hebben voor de groeibeweging waar we het daarnet over hebben gehad.

Dit alles kan in elk geval niet in één keer gebeuren. Dat zal misschien zelfs meerdere legislaturen duren. Ik heb een nota laten uitdelen die in de commissie-Soete heeft gecirculeerd. In die nota wordt een groeipad van tien jaar of langer vooropgesteld. Ook wat de academiserende opleidingen betreft, gaat het niet enkel om het onderzoekspotentieel. Dit potentieel moet eerst worden gecreëerd. Het moet tevens tot output leiden. Dat gebeurt niet van de ene op de andere dag. Ik wil hier trouwens nog eens herhalen dat de voorspelde stijging een aanvulling op het klikmechanisme en op het indexeringsmechanisme inhoudt.

Ik wil afsluiten met enkele reflecties over de vragen die zijn gesteld.

Wat de inzet van academiseringsmiddelen voor de academiserende opleidingen betreft, stel ik vast dat dit geld vooral wordt besteed aan het aankopen van onderzoekstijd bij de

OP-leden en aan investeringen in nieuwe doctoraten. Heel lapidair gesteld, komt het erop neer dat elk OP-lid op termijn in twee ZAP-leden zou moeten worden omgezet. Dit is een gevolg van de capaciteitsredenering en van de verdeling in 55 percent en 45 percent. De termijn is voor discussie vatbaar. Hoewel we hierover kunnen blijven discussiëren, is dit gewoon het gevolg van een lineaire doortrekking. Daarom is de aangroei van de onderzoekscomponent noodzakelijk.

Wat de professionele opleidingen betreft, kan ik niets aan het vurig betoog van de heer Vaes voor de PWO-middelen toevoegen. Ik wil wel aanhalen dat er, zoals hier al terecht is gesteld, kruisfinancieringen zijn tussen de professionele en de academiserende geledingen van de hogescholen. Eerlijkheidshalve moet ik hieraan toevoegen dat er ook kruisfinancieringen tussen de universiteitsfaculteiten zijn.

Om dit op te lossen, kijk ik in de eerste plaats naar mijn eigen associatie. Dit vereist een gedetailleerde benadering van de kostenberekening. Een oplossing moet binnen de interne organisatieformules worden gevonden. Dit is een kwestie van goed intern beheer.

Het structureel probleem met de sokkel is hier al een aantal keren aangehaald en beschreven.

Als medewerker van een universiteit wil ik een pleidooi houden over de werkingstoelagen van de universiteiten. De heer Van Craen somde aandachtspunten op. Er is een groot probleem met het ZAP-kader – het professorenkorps op werking – waarover hij zei dat er een stijging met 200 vte is gebeurd. Die stijging is grotendeels te danken aan mechanismen zoals het BOFZAP – de ZAP-leden op het Bijzonder Onderzoeksfonds. Het universitaire kader knelt omdat na tien jaar die BOFZAP'ers moeten worden opgenomen in het reguliere kader. Stel dat men vandaag 15 BOF-proffen aan een instelling benoemt. En stel dat men binnen tien jaar, op basis van de demografische evolutie van het professorenkorps op de portefeuille op werking, op bijvoorbeeld 30 vacatures voor nieuwe professoren op werking uitkomt aan die instelling. Dan worden het de facto maar 15 nieuwe vacatures (in plaats van 30), want die 15 BOF-proffen moeten in die ruimte van 30 worden geabsorbeerd.

De knelling inzake werking en het ZAP-kader in het bijzonder heeft veel te maken met het losser maken van de normen inzake overname van BOFZAP'ers. We zijn natuurlijk erg gelukkig dat de Vlaamse Regering heeft beslist om Tenure Track-mandaten in te voeren. Die Tenure Track-mandaten moeten wel na vijf jaar in het ZAP-kader worden opgenomen. Daar geldt het principe 'up or out': na een positieve evaluatie mag je voortdoen, na een negatieve evaluatie wordt er afscheid genomen. Er zullen dus Tenure Track'ers instappen in het ZAP-kader, en dat vergroot de knelling.

Er is gezegd dat de werkingstoelagen goed zijn voor 47,95 percent van de totale universiteitsbegrotingen. Maar het percentage verschilt van universiteit tot universiteit. Aan mijn universiteit gaat het over 44 percent; 56 percent van de begroting is variabel, competitief. We weten dat de overheadkosten een heel acuut probleem zijn, want de structurele kosten van de instelling komen op de werkingstoelagen terecht. Als de variabele activiteiten niet genoeg voor bijstand zorgen, dan ontstaat er een groot probleem. Aan mijn universiteit is de gemiddelde overhead op het geheel van de tweede, derde en vierde geldstroom ongeveer vijf percent. Dat is weinig, in het licht van de structuur die nodig is.

De heer Van Craen verwees al naar het investeringsbeleid. Afhankelijk van instelling tot instelling dekken de huidige investeringskredieten 25 tot 50 percent van de investeringsnoden en -uitgaven. We mogen niet vergeten dat er inzake innovatie in Vlaanderen veel mooie maatregelen zijn genomen, zoals virtuele onderzoeksinstituten. De universiteiten moeten die instituten absorberen, maar we krijgen daarvoor wel de personeels- en werkingskosten vergoed, maar niet de infrastructuurkosten.

Inzake rationalisatie en optimalisatie neem ik de bedenkingen van de heer Van Craen in overweging. De echte stijging van de personeelskosten is niet alleen een zaak van statutaire kosten, maar ook van het feit dat één OP-lid in de toekomst twee ZAP-leden zou worden, in het kader van de 55/45-verhouding. Er is ook een extra personeelskost op het vlak van het ATP-kader, maar dan in hoofdzaak voor de vrije instellingen. Vandaag worden ATP'ers van alle hogescholen op gelijke manier betaald, ook met dezelfde pensioenrechten. Dat geldt niet voor ATP'ers die in de vrije instellingen worden geïntegreerd, waar ze mutatis mutandis op een bediendekader komen en inzake RSZ- en pensioenbijdragen verschillend worden behandeld.

De heer Van Craen heeft het uitgebreid over de Brusselproblematiek gehad. Alle instellingen zijn het er vandaag over eens dat er zich inzake Brussel een structureel probleem voordoeet waarvoor een oplossing moet worden gezocht. Hij vermeldde een aantal denksporen die voor een begin van oplossing kunnen zorgen.

V. DISCUSSIE

De heer Boudewijn Bouckaert: Het kostenplaatje is uiteraard erg belangrijk. Gezien de financiële situatie van Vlaanderen word ik er niet optimistischer van wanneer ik de bedragen hoor. Maar misschien wordt de Financieringswet op federaal niveau wel gewijzigd.

Mijnheer Jansegers zegt dat het aandeel van het ZAP-personeel in het totale personeelsbestand sinds 1992 zo goed als ongewijzigd is gebleven. Nadien zegt hij dat dit aandeel is gedaald van 20,6 percent naar 13,1 percent.

De heer Luc Jansegers: Ik citeer uit het hoofd. De statistieken van de VLIR zeggen ons dat er in 1992 ongeveer 2450 ZAP-personeelsleden waren. In 2008 waren het er iets minder dan 2600. Het aantal is ongeveer ongewijzigd gebleven, maar het aandeel daalde, wegens de sterke toename van het aantal ATP-personeelsleden en van wat men ook als 'wetenschappelijke personeel' aanduidt.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer Vaes, u vergelijkt twee variabelen: de stijging van het studentenaantal en de evolutie van het budget van de hogescholen. De ene is in eenheden-student uitgedrukt, de andere in geld. Geeft dat geen enorm vertekend beeld? Er is natuurlijk een enorme 'gap' tussen beide, en dat lijkt zeer dramatisch.

De heer Maurice Vaes: Sinds 1996 werken we met een gesloten enveloppensysteem waarbij nooit een aanpassing in functie van de evolutie van de studentenaantallen is gebeurd. In 1999 heeft toenmalig minister van Onderwijs Luc Van den Bossche op vraag van de hogescholen 14,5 miljoen euro extra toegekend om de toename van het aantal studenten gedeeltelijk te compenseren. Het budget is toen met 14,5 percent gestegen, wat ons deed besluiten dat we over een financiering beschikten voor 91.000 studenten plus 14,5 percent daarvan. Zo hebben we dus het extra budget omgezet. In feite heeft Luc Van den Bossche de 'gap' die ontstaan was tussen het begin en het jaar 1999 voor de helft dichtgereden. Dat is wat we hebben aangetoond. We hebben het budget waarbij de studentenaantallen met x percent gestegen waren, voor de helft laten dichtrijden. We hebben het geld dus omgezet in studenten.

Dat hebben we ook gedaan met de injectie bij het nieuwe financieringssysteem in het jaar 8, ook toen werd geld omgezet in aantallen studenten. Die berekeningen kunnen we u geven.

De heer Boudewijn Bouckaert: Inzake de PWO's gaan die getallen uitsluitend over de professionele bachelors?

De heer Maurice Vaes: Ja.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb nog een vraagje in verband met de duurzaamheid, maar het meeste is me duidelijk geworden door de uitleg van professor Debackere. Wanneer de geacademiseerde hogeschoolopleiding fysiek ter plaatse zou blijven, maar wordt geïntegreerd in de universiteit, dan zou dat qua gebruik van infrastructuur tot een interne verrekening moeten leiden. Was het dat wat u bedoelde?

De heer Maurice Vaes: Ja.

De heer Boudewijn Bouckaert: Met de implicatie dat er btw moet worden betaald?

Professor Koen Debackere: Dat is een mogelijkheid.

De heer Boudewijn Bouckaert: Wat dus eigenlijk subsidiëring is van de federale overheid door Vlaanderen – een interessant gegeven.

De heer Jan Durnez: Mijn vraag betreft de studieopdracht die we hebben gekregen om de Brusselfactor een beetje te proberen begrijpen. Op bladzijde 11 in de nota van de heer Van Craen, de bladzijde die start met de ‘kerktorenmentaliteit’, staat onderaan een tabel met drie kolommen. Kunt u toelichten hoe we die moeten lezen, kolom 1 tegenover kolom 2? Ik zie bijvoorbeeld bij Limburg bij ‘secundair onderwijs in regio’ een kleine 13 percent en voor ‘universiteit herkomst regio’ 11,50 percent. Hoe moet ik dit interpreteren?

De heer Nic Van Craen: Wat werd nagegaan, is op welke manier de samenstelling van het secundair onderwijs regionaal is. In Limburg 12,91 percent.

De heer Jan Durnez: Die eerste kolom, zijn dat de aandelen in Vlaanderen?

De heer Nic Van Craen: Dat klopt, maar in het secundair onderwijs. In de tweede kolom werd nagegaan wat de regionale herkomst is van de studenten die in het universitair onderwijs aanwezig zijn. Daar blijkt dat van de totale populatie universiteitsstudenten 11,55 percent afkomstig is uit de provincie Limburg.

De heer Jan Durnez: U geeft dus de participatie weer, maar dat heeft niets te zien met een kerktorenmentaliteit. Ik begrijp het verband tussen die twee niet.

De heer Nic Van Craen: Wat ik daar wou aangegeven, slaat op de vorige tabel, want als de arrondissementen worden bekeken, valt heel duidelijk op hoe regionaal studenten kiezen wanneer ze naar de universiteit gaan. Antwerpen schiet er het meeste uit, want van de 6500 studenten die toen in de academische opleiding zaten, waren er 4494 afkomstig uit Antwerpen zelf. Dat is wat systematisch bevestigd wordt.

De heer Jan Durnez: Dat geldt dan niet voor Limburg en West-Vlaanderen, gezien er geen aanbod is.

De heer Nic Van Craen: Juist.

De voorzitter: Die 50 miljoen euro die erbij zou komen voor FWO, is dat rekening houdend met de huidige slaagpercentages of houdt u rekening met slaagpercentages die aansluiten bij wat Europees wenselijk wordt geacht?

De heer Nic Van Craen: De huidige slaagpercentages.

De voorzitter: Dus 15 percent?

De heer Nic Van Craen: Ja.

De voorzitter: Op bladzijde 4 staat de delta van enerzijds 70 miljoen euro en anderzijds met de kunst erbij 121 miljoen euro. Is dat rekening houdend met wat professor Debackere heeft gezegd, namelijk dat als je gaat naar de 45/50, je eigenlijk van één ZAP naar twee ZAP's moet gaan? Zit dat erin of niet?

De heer Nic Van Craen: Ja.

De voorzitter: Voor heel de universiteit of alleen voor de geacademiseerde opleidingen?

De heer Nic Van Craen: Wat hierin staat, zijn dezelfde berekeningen als de berekeningen die professor Debackere heeft uitgevoerd, alleen zijn hier de twee opties: in de eerste kolom enkel de academiserende opleidingen zonder het kunstonderwijs en in de tweede kolom met het kunstonderwijs. Voor het overige is de logica die werd gevolgd, dezelfde. De enige afwijking die eigenlijk is vast te stellen, is dat waar professor Debackere met 30 miljoen euro aan huidige academiseringsmiddelen werkt, ik me heb beperkt tot de 23 miljoen euro die uit de huidige onderwijsbegroting afkomstig zijn, vandaar de delta's.

De voorzitter: Laten we nu eventjes abstractie maken van de kunst en alleen naar de academiserende opleidingen kijken, dan gaat u er wel van uit dat om die onderzoekscomponent te vergroten, u van 1 naar 2 zult gaan.

De heer Nic Van Craen: Dat is de logica die erachter zit.

De voorzitter: Maar voor wat de universiteiten betreft, blijft u wel in de oude logica zitten.

De heer Nic Van Craen: Ja.

De voorzitter: Is dat de externe, daar nog bij te tellen problematiek?

De heer Maurice Vaes: Ja.

De voorzitter: Dan heb ik het juist begrepen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Professor Debackere, het overslaan van de 55/45-verhouding naar de geacademiseerde opleidingen, hoe dwingend is dat? Misschien vloek ik nu in de kerk, maar kunnen we zeggen dat die opleidingen, alhoewel ze geacademiseerd zijn, onderzoeksmatig misschien minder intens zijn? Is het echt een dogma dat ook die 55/45-verhouding moet weerspiegelen? Dit is immers een belangrijk element van het kostenplaatje.

Professor Koen Debackere: De logica om de 55/45-verhouding toe te passen, is gewoon het doortrekken van het Financieringsdecreet, omdat we ervan uitgaan dat die opleidingen op dat ogenblik uiteindelijk allemaal opleidingen binnen de universiteit zijn en dit is de totaliteit van de middelenverdeling zoals die opgebouwd wordt voor de universiteiten.

Ik heb ook gezegd dat er een groeipad moet zijn, vandaar de nota die werd uitgedeeld met daarop een aantal hypotheses. Er moet een groeipad ontwikkeld worden omdat iedereen het er vandaag over eens is dat dit een actie is die over een zekere termijn moet gebeuren. Alleen al wegens het opbouwen van de absorptiecapaciteit en het vertalen van het potentieel in resultaten, is de bijkomende financiering iets dat over meerdere jaren zal lopen. Bovendien geeft ons dat de mogelijkheid om ook de onderzoeksparametrisatie te herbekijken. Ik heb daarom benadrukt dat het de maximumfactuur voor integratie van de academiserende opleidingen is, maar naarmate we het integratiepad verder bewandelen en naarmate die faculteiten – en nu spreek ik vanuit een integratiegedachte – als het faculteiten worden in de universiteiten, zich ontwikkelen, zullen we natuurlijk beter kunnen finetunen. Vraag me vandaag niet om me vast te pinnen op een bepaald bedrag daarvoor.

U hebt twee mooie redeneringen gezien, de ene is van de commissie-Soete, de andere is de redenering die de heren Jansegers en Vaes hebben aangehouden en die gerelateerd is aan studentenaantallen in de noemer. Wat het moet worden? De waarheid zal waarschijnlijk ergens tussen die twee liggen. Wat die zal zijn, dat kan ik nu niet zeggen, maar in elk geval gaat het om een tijdspad en dat moet gemonitord worden. We moeten potentieel opbouwen, we moeten potentieel in kaart brengen en we moeten dat potentieel zien te vertalen in output. Eerlijk gezegd, ik denk dat dat een traject is van tien jaar.

De voorzitter: Mijnheer Jansegers, u hebt gezegd dat u over het kunstonderwijs nog niet veel kunt zeggen omdat het uiteindelijk afhangt van de beslissing die men neemt inzake het kunstonderwijs: blijft het in de hogeschool of gaat het naar de universiteit en bouwen we het om tot een academiserende bachelor/master? Dit is voor ons natuurlijk een beetje een pingpongaffaire. Het zou best kunnen dat de beslissing voor het ene of het andere mee wordt bepaald door de kostprijs van de diverse opties. Om voor een optie te kiezen, moet men de kostprijs kunnen inschatten. Zijn er verschillen in kostprijs? Dat zal natuurlijk wel zo zijn. Kunt u de grootteorde van die kosten geven?

Aan alle sprekers wil ik ook het volgende vragen. Reeds in de green paper van Dirk Van Damme wordt voor bepaalde opleidingen gewezen op de noodzaak of de mogelijkheid van een studieduurverlenging. Het is nog niet zo duidelijk welke vorm die dan precies moet krijgen. Men heeft hier al de opleiding Verpleegkunde en de Lerarenopleiding aangehaald. Er zijn misschien nog wel wat andere kandidaten. De opleiding Industrieel Ingenieur zou op vijf jaar worden gebracht. Ik hoor ook overal dat al is beslist om, in die opleidingen waar de master nog 60 studiepunten bedroeg, dat op te trekken tot 120 of in sommige gevallen 90 studiepunten. Kan er een inschatting worden gemaakt van de kostprijs van dergelijke studieduurverlengingen? We hebben wel een zicht gekregen op de opties met betrekking tot de vraag wanneer dat moet worden ingecalculeerd: ofwel kan het wanneer het verlengde jaar in de begroting komt, of de studenten in dat verlengde jaar komen, ofwel kan het worden uitgesteld tot 2021. Dat zijn twee opties, maar wat zijn de daarmee gepaard gaande kosten?

De heer Luc Jansegers: Ik heb de academisering van het hoger kunstonderwijs vooral aangehaald omwille van de plaatsing, het al dan niet in een bepaalde vorm meenemen. In onze berekeningen, bij de academisering, hebben we ze doorgerekend. Zelfs al laten we ze in een hogeschool, is de algemene filosofie dat men het academiseringsproces wil voortzetten. Ik kan nu niet zeggen wat de opdeling is tussen niet-kunstopleidingen en kunstopleidingen. Ik heb gewerkt met de 25.000 studenten en niet met het getal van ongeveer 20.000 dat we krijgen als we de kunstopleidingen buiten beschouwing laten.

De heer Debackere heeft het al even gehad over het de facto functioneren van de interne allocatiemodellen. Dat stond wel in de nota van Dirk Van Damme. Dat is soms een moeilijke weg. Ik laat even in het midden of dit al dan niet terecht is, maar bij hogescholen zijn de voorbije vijftien jaar een aantal middelen verschoven van de kunstopleidingen naar andere opleidingen. Dit verschilt sterk naargelang de hogescholen waarover het gaat. Dat is een van de aanleidingen geweest om in het huidige Financieringsdecreet de bedragen voor het hoger kunstonderwijs op een aantal plaatsen heel separaat te vermelden. Wat dus ook de beslissing is, ze valt vrij snel te detecteren.

Wat de heer Van Damme heeft geschreven, heb ik veeleer aangevoeld als: er is een pakketje aan extra middelen nodig voor dat hoger kunstonderwijs. Ik heb echter noch in de nota, noch informeel kunnen achterhalen welk rekenmodel hij daarop heeft toegepast. Ik denk dat het ging over een bedrag van tien miljoen euro, oplopend van een paar miljoen euro. Dat wat de vraag over het hoger kunstonderwijs betreft. Voorlopig heb ik geen bedragen.

Over de studieduurverlenging staat een heel duidelijke passage in de nota van de heer Van Damme. In de nota's die momenteel circuleren over het maatschappelijke debat, wordt het in mijn ogen vrij open geformuleerd. De opties om naar 90 of naar 120 studiepunten te gaan, dus 30 erbij of 60 erbij, worden opengelaten. Dat zou voor alle opleidingen worden gedaan. Er zou echter ook kunnen worden gedifferentieerd: tot 90 studiepunten voor de humane wetenschappen en tot 120 voor een aantal andere. U moet ook weten dat, als er niets gebeurt, er vandaag reeds een decretaal mechanisme is, met de techniek waarbij per studiegebied aanvragen kunnen worden gedaan om over te gaan tot een studieduurverlenging. Ik denk dat dit in Onderwijsdecreet XIX staat. Als er dus geen collectieve beslissing valt over een verlenging tot 90 of 120 studiepunten, of wat ook het resultaat moge zijn, vandaag kan men echt naar een aanvraagstelsel gaan, en dan moet de Vlaamse Regering een beslissing nemen. Bij mijn weten zijn er ook dossiers in voorbereiding. Dit is dus een mechanisme dat los van het eigenlijke integratiedebat kan functioneren. Het is misschien beter en opportuener daar een collectieve beslissing over te nemen dan dat men dat zo doet.

We zijn bezig met die oefening. Het is technisch mogelijk om voor beide modellen een berekening te maken, maar dat ook in de wetenschap van de spreiding in de tijd en de discussie die daarover moet worden gevoerd, of het nu gaat over hogescholen, universiteiten of een ander model.

Professor Koen Debackere: Bekijken we dit op macroniveau, zal de enige impact op de enveloppe de toename van de studiepuntenenveloppe zijn. Uiteindelijk zal dit via het klikstelsel mee in rekening worden gebracht. Natuurlijk zijn er ook de demografische evoluties tussen vandaag en 2020 of 2022, die in de toekomst boven heel het onderwijs, en dus ook het hoger onderwijs hangen. Er is het studiepuntenvolume dat toeneemt door bijvoorbeeld naar een tweejarige masteropleiding te gaan. Er is het studiepuntenvolume dat eventueel afneemt als gevolg van de demografische daling. We hopen natuurlijk allemaal dat de participatie aan het hoger onderwijs blijft toenemen, maar op een bepaald ogenblik is er tot op zekere hoogte sprake van compenserende effecten. Vanuit macroperspectief lijkt dit me dus vrij goed onder controle, als we het bekijken over die langere periode.

De heer Maurice Vaes: Men vraagt om de studieduur van bepaalde opleidingen te verlengen. De hogescholen hebben daarover een duidelijke mening. Wij zijn geen vragende partij om de professionele bacheloropleidingen in Vlaanderen langer te maken dan 180 studiepunten. Wij weten wat onze maatschappelijke rol is. Wij kennen de knelpuntenberoepen. Wij weten dat de aantrekkelijkheid van bijvoorbeeld de studie Verpleegkunde er niet op zal verbeteren indien wij de studieduur zouden verlengen.

Wij zijn het er wel mee eens dat er studieverlenging moet komen of dat dit met bana-ba's moet worden geregeld, indien de Europese regelgeving dat noodzakelijk zou maken. Indien onze gegradueerde of professionele bachelors in de verpleegkunde op de internationale markt niet aan bod kunnen komen omdat wij de normen van die tewerkstelling en van die sector niet involgen, dan zijn wij uiteraard akkoord met studieduurverlenging. Maar enkel in dat geval.

Wat de academiserende opleidingen betreft, zijn wij vragende partij, ook al zijn ze straks geen eigendom meer van de hogescholen. Wij hebben ze opgericht en tot ontplooiing laten komen. Wij zijn absoluut vragende partij om de studenten en gediplomeerden van onze academiserende opleidingen na de integratie alle kansen te geven op de Europese markt. Wij moeten dat per opleiding bekijken. Wij onderschrijven zeker dat de opleiding tot industrieel ingenieur straks vijfjarig moet zijn en dat daar een master met 120 studiepunten moet zijn. Anders zal Vlaanderen de mogelijkheden van die gediplomeerden in Europa op een tweede rang zetten. Daar kunnen wij niet omheen.

De voorzitter: Dank u. Eigenlijk zou ik u nog eens moeten terugvragen wanneer de heer De Pril van Agoria ook komt.

De heer Jan Durnez: Ter voorbereiding van het gesprek met de vertegenwoordiger van Agoria is het goed om weten dat de verlenging tot vijf jaar voor industrieel ingenieur in Wallonië al is doorgevoerd. Zou er een overzicht kunnen worden gemaakt van de voorbije vijf of zes academiejaren zodat we kunnen zien wat de effecten zijn op de aantallen burgerlijk en industrieel ingenieurs in Wallonië?

De voorzitter: Mijnheer Durnez, ik denk dat dit eerder een vraag voor Agoria is.

De heer Jan Durnez: Eigenlijk is mijn vraag tot wie ik mijn vraag moet richten. Het gaat om een gegeven dat moet worden opgevraagd.

De heer Maurice Vaes: De vraag wordt het best aan Agoria gesteld.

De voorzitter: Het departement zal ook eens kijken. Het is een nuttige suggestie om dit te doen ter voorbereiding van het debat.

De heer Maurice Vaes: Ik wil er ook wel aan meewerken.

De voorzitter: Dan krijgen we zeker een antwoord, als we het aan drie verschillende instanties vragen. Zijn er nog vragen? Neen? Ik bedank de vier sprekers van vandaag van harte. Dit was een van de cruciale bijdragen tot deze commissie. Koken kost geld. Welke oplossing ook wordt gekozen, het financiële kader is zeker een van de belangrijkste elementen. Wij beginnen allemaal in te zien dat dit iets is wat zich over meer dan één legislatuur zal uitstrekken, om het voorzichtig te stellen.

De voorzitter,

Fientje MOERMAN

De verslaggevers,

Veerle HEEREN

Gerda VAN STEENBERGE

Gebruikte afkortingen

aso	algemeen secundair onderwijs
ATP	administratief en technisch personeel
bama	bachelor-master
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds
BOFZAP	Bijzonder Onderzoeksfonds zelfstandig academisch personeel
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
FWO	Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen
hbo	hoger beroepsonderwijs
hko	hoger kunstonderwijs
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
KUB	Katholieke Universiteit Brussel
K.U.Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
OBE	onderwijsbelastingseenheid
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OP	onderwijzend personeel
OZvar	onderzoeksvariabele
PWO	projectmatig wetenschappelijk onderzoek
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSZ	Rijksdienst voor de Sociale Zekerheid
SBO	Strategisch Basisonderzoek
tbs55+	terbeschikkingstelling voorafgaand aan het rustpensioen (in het onderwijs)
TETRA	Technologietransfer door Instellingen voor Hoger Onderwijs
ViA	Vlaanderen in Actie
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
vte	voltijds equivalent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
W&K	Hogeschool voor Wetenschap en Kunst
ZAP	zelfstandig academisch personeel